

شادي و نشاط ، متن نه حاشيه

در ميان گروهی از مردم این ذهنیت وجود دارد که مردم ایران از شادي و نشاط برخوردار نیستند و بیشتر غمگین‌اند و به عزاداری مشغول هستند...

در ميان گروهی از مردم این ذهنیت وجود دارد که مردم ایران از شادي و نشاط برخوردار نیستند و بیشتر غمگین‌اند و به عزاداری مشغول هستند. همین گروه در مقابل تصور می‌کنند مردم آن طرف آب خصوصا غربی‌ها زندگی‌شان سراسر شادي است. از منظر علمی تاکنون پژوهشی درباره وضعیت نشاط در ایران انجام نشده است و در نتیجه امکان مقایسه با دیگر کشورها هم نیست. بنابر این، ذهنیت مذکور پشتوانه علمی ندارد و صرفا برداشتی است سطحی که در بعضی‌لایه‌ها با اغراض سیاسی و فضا سازی‌های رسانه‌ای آن طرف آب نیز آمیخته است. شاید اگر به برخی آمار مثل میزان خودکشی، جرایمی مثل تجاوز به عنف ، میزان مصرف داروهای آرام‌بخش و ... توجه شود حتی نتیجه این بحث کاملا معکوس شود.

صرف نظر از درست یا غلط بودن این ذهنیت، باید اذعان داشت که شادي و نشاط هم در بعد فردی و هم در بعد اجتماعی، مقوله بسیار مهم و تاثیرگذاری است. جامعه‌ای که از نشاط برخوردار نباشد یا احساس نشاط نکند، جامعه‌ای کم‌تحرک، ناامید و بدون اعتماد به نفس خواهد بود و پیامدهای منفی چنین شرایطی روشن و بی‌نیاز از شرح و تفصیل است.

نگرانی جایی بیشتر می‌شود که تصور عدم نشاط به نوعی با دین پیوند زده شود و این ذهنیت ترویج شود که نشاط با دینداری در تضام است و انسان‌های شاد یا جامعه با نشاط، جامعه و انسان‌هایی دین‌گریز هستند و به عبارت دیگر این که برخی گمان کنند « بدون گناه نمی‌توان شاد و بانشاط بود «.

گزاره‌ای است که هم به لحاظ علمی و هم از منظر آموزه‌های دینی نادرستی آن محرز است. البته مقوله شادي که بیشتر در بعد فردی مطرح است و نشاط که در بعد اجتماعی موضوعیت پیدا می‌کند.

مبحث بسیار پیچیده و عمیقی است که از منظر روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و دینی می‌توان به آن پرداخت اما آنچه در این نوشتار می‌توان به آن اشاره کرد این است که علاوه بر آن که روان‌شناسان و جامعه‌شناسان بر تاثیر مثبت دین بر شادي و نشاط اذعان دارند و آن را ثابت کرده‌اند، با استناد به منابع دین‌درون نیز می‌توان این واقعیت را دریافت که اسلام تا چه اندازه به این مهم توجه نشان داده است.

اگر نتیجه شادي و نشاط را از هیجانات زودگذر که البته آن هم در حدی لازم و غیرقابل گریز است، فراتر ببینیم، رسیدن به آرامش، مهم‌ترین دستاورد انسان و جامعه شاد و با نشاط است.

اگر به هستی‌شناسی اسلام توجه کنیم و انسان را نیز در نظام معرفتی اسلام و جزئی از هستی تعریف کنیم، انسان حداقل از دو بعد «جسم « و «روح « تشکیل شده است (برخی ذهن را از این دو مجزا کرده و انسان را سه‌وجهی می‌دانند) که هر کدام نیازهایی دارند و توجه صرف به هر یک و بی‌توجهی به دیگری منجر به یک بعدی شدن و انواع انحرافات می‌شود.

به همین دلیل انسان اسلام نه غرق در لذایذ جسمی و ارضای غرایز است و نه گوشه عزلت انتخاب می‌کند و رهبانیت در پیش می‌گیرد. اسلام به عنوان یک دین معتدل، انسان معتدل را پرورش می‌دهد که هم نیازهای جسمی او و ارضای مشروع غرایزش را مورد تاکید قرار می‌دهد و هم نیازهای معنوی و روحی‌اش را.

یکی از عوامل دستیابی به نشاط اجتماعی، پرهیز از افراط و تفریط و توجه متعادل به شعائر اسلام است. براساس آموزه‌های دینی، شیعیان در شادي پیشوایان دین شاد و در اندوه آنها اندوهناک‌اند.

اگر در مناسبت‌های دینی ما، محرم و دهه عاشورا ، صفر ، ایام فاطمیه ، شب‌های قدر و شهادت امام علی(ع) و ... وجود دارد و باید آنها را با برپایی مراسم عزای گرامی داشت (که البته یکی از نتایج این عزاداری‌ها آرامش درونی است) از سوی دیگر رجب و شعبان و اعیاد پی‌درپی این دو ماه و نیز اعیادی چون غدیر، فطر، قربان و ... نیز وجود دارد که با تشکیل مجالس جشن و سرور باید به بزرگداشت آنها پرداخت.

اما متأسفانه باید اعتراف کنیم توصیه پیشوایان دینی آن گونه که در مراسم عزاداری مورد توجه قرار می‌گیرد و حتی با تسری عزاداری‌های محرم به دیگر مناسبت‌ها به افراط می‌گراید در مورد مناسبت‌های شادي اهتمام لازم دیده نمی‌شود و از ظرفیت‌های موجود آنگونه که شایسته است بهره‌برداری صورت نمی‌گیرد.

لذا لازم است راهکارها و نوآوری‌ها در این باره به عنوان یک مساله در محافل علمی، کارشناسی و رسانه‌ای و خصوصا توسط رسانه ملی به بحث گذاشته شود.

مهدي فضائي